ROLUL PĂRINȚILOR ÎN INTERVENȚIA TIMPURIELA COPII CU DIZABILITĂȚI

Cristina LUNGU,

masterandă, anul II, Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială

CZU: 37.018.12-056.24 Email:lunguza88@gmail.com

Numărul copiilor cu dizabilități și a celor cu tulburări de dezvoltare, crește în fiecare an. Astfel, anual tot mai multe familii apelează la serviciile de intervenție timpurie, doar că Centrele care prestează astfel de servicii sunt foarte puține. Intervenția timpurie la copii se axează de obicei pe primii ani de viață a copiilor, 0-5 ani, deoarece este o perioadă importantă când creierul copilului se dezvoltă rapid și se formează bazele învățării și comportamentului. Serviciile de intervenție timpurie sunt bazate pe un „model social" care îmbină în mod armonios asistența din diferite sectoare, favorizând o integrare perfectă a serviciilor și angajamentelor trans-disciplinare și interdisciplinare [1, p.7]. La moment în Republica Moldova sunt deschise 12 astfel de centre. Ele reprezintă una dintre cele mai importante și complexe intervenții socio-medicale și educaționale, care împreună cu implicarea activă a părinților au un rol foarte important în prevenirea mortalității copiilor la domiciliu și ajută la dezvoltarea copiilor cu nevoi speciale întru atingerea maximă a potențialului său.

Scopul lucrării de master este de a cerceta și analiza rolul esențial pe care părinții îl joacă în procesul de intervenție timpurie la copii cu dizabilități, prin identificarea factorilor care influențează implicarea lor activă, strategiile de sprijin aplicate și impactul acestora asupra dezvoltării copilului, în vederea promovării unor intervenții eficiente și a creării unui cadru favorabil pentru integrarea socială și educațională a acestora. Pentru realizarea scopului propus, a fost efectuată o cercetare sociologică în orașul Fălești, prin aplicarea **metodelor practice**: metoda interviului și studiului de caz. Au fost realizate 10 interviuri cu părinții (6 mămici și 4 tătici) și 7 interviuri cu specialiștii din cadrul Centrului de Intervenție Timpurie la Copii, Fălești (CITC) și 2 studii de caz pentru comparație. Examinând informațiile și reprezentările specialiștilor despre implicarea părinților, s-a constatat că cel mai des în activitățile de intervenție timpurie sunt implicate "*mamele*", iar ca argument s-a motivat că „*tații au grijă să întrețină financiar familia*" (P3) și „*mama întotdeauna știe mai bine de ce are nevoie copilul său...*" (P2), iar această tendință este și mai accentuată dacă copilul prezintă o dizabilitate sau tulburare de dezvoltare. Modalitățile de implicare a părinților, sunt următoarele: „*Părintele asistă la programe de îmbunătățirea relației dintre părinte și copil și urmează recomandările în continuare...*" (S1), „*părintele preia tehnica care i-o arăt în timpul activităților și ulterior le face acasă...*" (S3), „*comunic cu părintele*

și după ședință, de obicei îmi trimit video cu tema de acasă...” (S6). Comunicarea între specialiști și părinți este punctul forte în intervenția timpurie. Doar împreună, formând echipa transdisciplinară, se poate de atins potențialul maxim al copilului, indiferent de ce tulburare sau grad de dizabilitatea are. Participarea activă a părinților nu doar că îmbunătățește eficiența intervențiilor educaționale, dar contribuie și la crearea unui mediu familial stabil și sprijinitor: „*Atâta timp cât am stat lângă copil el se juca de parcă era acasă, specialiștii m-au învățat cum să creez pentru copilul meu un anturaj în care să nu intre în criză de furie și isterie…*” (P4). Această implicare se traduce nu doar prin prezența fizică la întâlniri sau activități, ci și prin dezvoltarea unei comunicări deschise și constructive cu specialiștii care se ocupă de copil. Părinții care se implică activ reușesc să înțeleagă mai bine nevoile specifice ale copilului lor și să dezvolte strategii personalizate care să încurajeze învățarea, explorarea și interacțiunea: „*Am venit neputincioasă, mi se părea că nu văd lumina în capătul tunelului, dar când am văzut cât de simplu mi-a arătat terapeutul ocupațional cum să ia lingura în mână și cum să-l motivez, am început mai activ să particip și să fac temele pentru acasă…*”(P1).

Un alt aspect crucial al implicării părinților este influența pe care aceasta o are asupra stării emoționale și psihologice a copilului: „*M-am învățat cum corect să mă stăpânesc și acum îmi ajut copilul în gestionarea crizelor…*” (P4). Copiii care simt sprijinul și încrederea părinților dezvoltă o imagine de sine mai bună și o motivație crescută de a participa la activități sociale și educaționale: „*În urma învățării tehnicii cum să-mi susțin copilul și cum să-l încurajez, el singur mă trage de mână la copii, afară...*” (P7). De asemenea, binomul părinți-copil devine un aliat în fața provocărilor întâmpinate, facilitând adaptarea la diverse contexte sociale și educaționale. Prin implicarea lor, părinții nu doar că își ajută copiii, dar devin și modele de reziliență și perseverență, oferind un exemplu valoros în fața dificultăților: „*Nu vroia să facă nimic de la început, plângea și nu asculta deloc, dar kinetoterapeutul a început să lucreze cu mine și copilul meu mă imita, apoi s-a trezit interesul de învățare și am reușit...* (P8).

Pe lângă sprijinul emoțional și educațional, părinții joacă un rol important în conștientizarea problemelor cu care se confruntă copiii lor: „*În urma ședinței cu asistentul social, am acceptat că copilul meu are nevoie de îngrijire specială, că el are o dizabilitate și faptul că eu nu pot să-l ascund toată viața, eu îl iubesc...”* (P4). Aceștia pot influența politici educaționale, pot sprijini inițiative care să îmbunătățească servicii și resurse dedicate copiilor cu dizabilități, și pot încuraja comunitatea să fie mai receptivă și mai inclusivă: „*Voi merge în pânzele albe și voi face certificatul de dizabilitate și-l voi da la grădiniță...*” (P6). Această mobilizare socială contribuie la crearea unui cadru favorabil în care copiii cu dizabilități pot să se dezvolte armonios și să fie acceptați în societate: „*După ce am obținut certificatul de dizabilitate, copilului meu i-au dat cadrul didactic de sprijin...*” (P10). Prin urmare, implicarea părinților ajută la integrarea copiilor cu dizabilități în comunitate. Rolul major al familiei este de a educa și forma pentru viață și pentru societate pefiiișifiicelesale. Aceasta este una dintre problemele principale care se ridică astăzi în fața familiei și asociației moderne. Ceea

ce învață și cu ce se deprinde copilul în familia lui, în primii ani ai vieții, nu se uită niciodată. Or, copilul, căruia i se creează în familie condițiile unei adevărate educații, pornind de la relațiile între soți care rămân exemplu de urmat pentru copil, urmând apoi igiena muncii, igiena sanitară, un program de viață ordonată și bine structurată, cu ore exacte de masă, de odihnă, de relaxare, modul cum se prepară masa și modul în care se servește masa, va transpune în toate segmentele vieții sale toate aceste învățăminte însușite în familie [2, p.121]. Educația părinților de acasă este un factor cu impact puternic în dezvoltarea timpurie a copiilor cu dizabilități, constituind un pod între mediul familial și incluziunea socială: „*Părinții uneori sunt permisivi și din cauza aceasta e greu să spui, nu se poate, atunci când părintelenu dă nici o reacție*" (S3), „*În prezența mamei nu vrea să facă nimic, stă doar în brațe și face isterie și totul e din cauza că mama îl alintă în continuu, nu am reușit nici să-l cântăresc...*" (S1). Activitățile de învățare acasă nu doar că sprijină abilitățile cognitive, motorii și sociale ale copiilor, dar și întăresc legătura dintre părinți și copii, facilitând un mediu propice pentru învățare și socializare.

Concluzie: Implicarea activă a părinților în intervenția timpurie poate duce la îmbunătățirea semnificativă a dezvoltării cognitive, sociale și emoționale a copiilor cu dizabilități. Fiecare copil este diferit, unic și special, astfel că intervențiile sunt individuale și rezultatele sunt în dependență de nivelul de acceptare a situațiilor din partea părinților și de ritmul de dezvoltare a fiecărui copil.

Recomandări: Crearea și extinderea rețelelor de centre de intervenție timpurie cu servicii integrate pentru părinți; Dezvoltarea programelor de formare profesională pentru specialiști din cadrul centrelor în domeniul colaborării eficiente cu părinții; Organizarea de campanii publice care promovează importanța intervenției timpurii și a implicării părinților, contribuind la reducerea stigmei, informarea părinților și creșterea cererii pentru astfel de servicii.

Referințe*:*

1. *Analiza situației privind intervenția timpurie la Copii (ITC) în Republica Moldova.* Chișinău: UNICEF Moldova, 2023.
2. BULGARU,M.,DILION, M. *Concepte fundamentale ale asistenței sociale*. Chișinău: CE USM, 2000, p.316.

Recomandat
Maria BULGARU,*dr. hab., prof. univ.*